

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Verzending Kamerbrief naar TK voorafgaand aan WGO
wetsvoorstel opheffing verpandingsverboden op 19/6/23

Datum
2 juni 2023

Ons kenmerk
4690103

1 Aanleiding

- Op 19 juni a.s. vindt het wetgevingsoverleg (WGO) plaats in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel opheffing verpandingsverboden.
- Op 12 april jl. is in het Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie (WPNR) een artikel verschenen van Prof. Mr. R.M. Wibier getiteld "Wet inperking contractsvrijheid". Tijdens de procedurevergadering van de VKC J&V op 17 mei jl. heeft Kamerlid Van Nispen (SP) verzocht om nog voor het wetgevingsoverleg een kabinetsreactie te ontvangen op dat artikel. Aan dat verzoek wordt met deze Kamerbrief voldaan.

2 Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending naar de TK van de Kamerbrief met de reactie op het artikel van Prof. Wibier over het wetsvoorstel opheffing verpandingsverboden.

3 Kernpunten

- Als een MKB-ondernemer, bijv. een leverancier, krediet wil aantrekken bij een bank, stelt de bank doorgaans als voorwaarde dat er voldoende zekerheid wordt gesteld voor terugbetaling van de lening. De leverancier kan daartoe bijvoorbeeld een pandrecht afgeven op zijn debiteurenportefeuille (d.w.z. op zijn recht op betaling door zijn klanten). Als de bank dit pandrecht inroept omdat de ondernemer zijn lening aan de bank niet afbetaalt, betekent dit dat de klanten niet langer aan de leverancier moeten betalen, maar aan de bank. In de praktijk komt het echter regelmatig voor dat vooral grote ondernemingen hun leveranciers contractueel verbieden om vorderingen op hen te verpanden. De grote onderneming doet dat om ervoor te zorgen dat hij kan blijven betalen aan de leverancier. Het opleggen van zo'n verpandingsverbod door de grote onderneming is onwenselijk omdat de leverancier zijn debiteurenportefeuille dan niet (volledig) kan gebruiken als onderpand en hij daardoor de lening van de bank niet krijgt, of meer rente moet betalen.

Voorbeeld: bedrijf A vraagt een lening aan de bank om te kunnen investeren in uitbreiding van zijn activiteiten. De bank wil die lening wel verstrekken, maar eist onderpand als zekerheid dat de lening wordt terugbetaald. Bedrijf A wil als onderpand aanbieden de vorderingen die hij heeft op bedrijf B. Deze vorderingen vertegenwoordigen immers een geldwaarde. Maar bedrijf A kan die vorderingen niet verpanden, omdat bedrijf B in het contract met bedrijf A heeft laten vastleggen dat verpanding van deze vorderingen verboden is. Omdat de bank daardoor geen pandrecht kan krijgen, weigert de bank de lening. Bedrijf A kan door gebrek aan geld niet investeren in nieuwe activiteiten.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
2 juni 2023

Ons kenmerk
4690103

- Het wetsvoorstel zorgt ervoor dat de verkoopbaarheid of verpandbaarheid van bepaalde zakelijke geldvorderingen niet meer kan worden uitgesloten (kort gezegd: opheffing verpandingsverbod). De grote onderneming kan er in het gegeven voorbeeld in de toekomst dus mee geconfronteerd worden dat hij moet gaan betalen aan iemand anders (in het voorbeeld: de bank). Om te voorkomen dat dit mis gaat – en hij per ongeluk aan de verkeerde betaalt – voorziet het wetsvoorstel in de eis dat, als een onderneming voortaan aan iemand anders moet betalen (in het voorbeeld: aan de bank), altijd eerst schriftelijk moet worden meegedeeld aan die onderneming (schriftelijkheidseis).
- Prof. Wibier noemt in zijn artikel vier redenen waarom hij het wetsvoorstel met reserve bejegt:
 - i. De contractsvrijheid van partijen wordt ingeperkt.
 - ii. De wens om derden (pandhouders en kopers van vorderingen) buiten de deur te houden en de administratie die komt kijken bij het doen van mededeling na verkoop en verpanding van vorderingen zijn goede redenen om verkoop en verpanding van vorderingen uit te sluiten.
 - iii. De aannahme dat het wetsvoorstel voor het MKB 1 miljard euro extra kredietruimte kan opleveren is niet goed onderbouwd.
 - iv. Het wetsvoorstel draagt niet bij aan het oplossen van de lege boedelproblematiek, wat betekent dat er in faillissement weinig geld overblijft voor schuldeisers zonder hypotheek- of pandrecht.
- Op deze punten wordt met de voorliggende brief als volgt gereageerd:
 - Ad i. Contractvrijheid is belangrijk in ons contractenrecht. Doordat bedingen die overdracht of verpanding onmogelijk maken in sommige sectoren eenzijdig worden opgelegd, wordt feitelijk de contractsvrijheid van de andere partij beperkt. Dat is onwenselijk en het wetsvoorstel maakt daar een einde aan.
 - Ad ii. Het wetsvoorstel komt tegemoet aan deze zorg door de schriftelijkheidseis. Dat houdt in dat de schuldenaar van een vordering die is overgedragen of verpand, pas aan de nieuwe schuldeiser (een bank of een factoringmaatschappij) bevrijdend kan betalen na een schriftelijke mededeling van overdracht of verpanding. Dat is nu al gebruikelijk.
 - Ad iii. In 2018 heeft de Nederlandse Vereniging van Banken geschat dat de financieringsruimte voor het MKB mogelijk zou kunnen worden vergroot met 1 miljard euro. Dit wil niet zeggen dat er ook daadwerkelijk zoveel extra krediet verschaft gaat worden. Dit is uiteindelijk onder meer afhankelijk van de behoefte daaraan bij het MKB.
 - Ad iv. De voorgestelde regeling kan leiden tot meer verpanding als gevolg van meer kredietverlening. Als een onderneming failliet gaat en er voor die tijd veel pandrechten gevestigd zijn, leidt dit er – kort gezegd – toe dat de faillissementsopbrengst (de boedel) lager uitvalt.

Daardoor wordt de kans dat de schuldeisers zonder pand- of hypotheekrechten nog enige betaling krijgen kleiner. Dit betreft vraagstukken die al langer spelen op het terrein van het faillissementsrecht; de zogenoemde lege-boedelproblematiek en het verdelingsvraagstuk. Dit wetsvoorstel staat hier in feite los van en is er juist mede op gericht faillissementen te voorkomen.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
2 juni 2023

Ons kenmerk
4690103

4 Toelichting

4.1 Politieke en bestuurlijke context

- Het wetsvoorstel gaat terug op een initiatief vanuit het bedrijfsleven en is het resultaat van jarenlang overleg met en tussen de verschillende geledingen van het bedrijfsleven, w.o. de Vereniging van Banken, VNO-NCW/MKB, Ondernemend Nederland, de Nederlandsche Bank en de koepel van factoringmaatschappijen FAAN, met als doel verruiming van de kredietmogelijkheden voor het MKB en vergroting van hun liquiditeitspositie.
- Het huidige onzekere economische klimaat – juist voor het MKB – geeft het wetsvoorstel een nieuwe actualiteit.

5 Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

Niet van toepassing. Alles in deze nota wordt openbaar met verzending van de Kamerbrief naar de Tweede Kamer.

6 Bijlagen

- Kamerbrief;
- Artikel van Prof. Wibier in WPNR.